

სასკოლო საგანმანათლებლო სისტემის არაეფექტიანობისა და არაეფექტურობის შეფასება

პოლიტიკის დოკუმენტის რეზიუმე

2016

სასკოლო საგანმანათლებლო სისტემის
არაეფექტიანობისა და არაეფექტურობის
შეფასება

პოლიტიკის დოკუმენტის რეზიუმე

ავტორები: გიორგი ქილაძე, ნუკრი ყველაშვილი, ეკა გეგეშიძე

აღმოსავლეთ პარტნიორობის სამოქალაქო საზოგადოების ფორუმის საქართველოს ეროვნული პლატფორმა არის საქართველოში რეგისტრირებული ადგილობრივი და საერთაშორისო არაკომერციული იურიდიული პირების გაერთიანება, რომლებიც მიზნად ისახავენ აღმოსავლეთ პარტნიორობის პრალის, ვარშავისა და ვილნიუსის სამიტების ერთობლივი დეკლარაციებითა და ევროპის სამეზობლო პოლიტიკის ევროკავშირ-საქართველოს ასოცირების შესახებ შეთანხმებით და სხვა ერთობლივი ღონისძიებებით განსაზღვრული მიზნების განხორციელების ხელშეწყობას.

Eastern Partnership Civil Society Forum Georgian National Platform is an association of local and international non-commercial legal entities registered in Georgia, aiming to promote and implement the goals set by the Joint Declarations of the Prague, Warsaw and Vilnius Eastern Partnership Summits and the EU-Georgia Association Agreement of European Neighborhood Policy and other joint events.

ავტორები: გიორგი ჭილაძე, ნუკრი ყველაშვილი, ეკა გეგეშიძე

რედაქტორი: თამარ ნეფარიძე

© აღმოსავლეთ პარტნიორობის სამოქალაქო საზოგადოების ფორუმის საქართველოს ეროვნული პლატფორმა

ნაშრომის მიზანია სასკოლო საგანმანათლებლო სისტემის არაეფექტიანობისა და არაეფექტურობის გამომწვევი მიზეზების შეფასება და პოლიტიკის ფორმირების რეკომენდაციების შემუშავება. მისი ამოცანაა საქართველოს სასკოლო განათლების სისტემაში არსებული ხარვეზების გამო არსებული უმუშევრობის პრობლემების, მათი გამომწვევი მიზეზების ანალიზი და გამოკვლევა, გადაჭრის გზების შემოთავაზება, აგრეთვე სასკოლო განათლებაში არსებული ძირითადი პრობლემების მიზეზ-შედეგობრივი ანალიზის დადგენა და რეკომენდაციების მომზადება პოლიტიკის ფორმირებისთვის.

პოლიტიკის დოკუმენტის მთავარი კითხვებია: 1.რა არის სასკოლო საგანმანათლებლო სისტემის არაეფექტიანობის მიზეზი, რომლის შედეგია ახალგაზრდებში დასაქმებისთვის მზაობის უნარების ნაკლებობა და 2.რომელია სასკოლო საგანმანათლებლო სექტორის ყველაზე მთავარი პრობლემა საქართველოში?

კვლევა განხორციელდა შერეული მეთოდით, სავსე კვლევის სახით გამოყენებულია ექსპერტული ინტერვიუ, დაკვირვება და ფოკუს-ჯგუფებთან მუშაობა, ხოლო კაბინეტური კვლევისას შესწავლილი იქნა სფეროსთან დაკავშირებული კვლევები, სხვადასხვა ლიტერატურა და ელექტრონული რესურსი. მასალისა და მონაცემთა ანალიზისთვის ასევე გამოყენებულია კონტენტი, კონტენტპორარი და მიზეზ-შედეგობრივი ანალიზი. კვლევა დაეფუძნა ემპირიულ მონაცემებს და ყველა ანალიზის საფუძველი გახდა დიდაქტიკური მიდგომა, რაც სწავლების პროცესის მიზნის, შინაარსის, კანონზომიერებისა და პრინციპების ერთობლიობაა.

კვლევის პირველ ეტაპზე განხორციელდა არსებულ ფოკუს-ჯგუფებთან მუშაობა, რის საფუძველზე მოხდა პრობლემების „აღმოჩენა“, ხოლო ექსპერტული ინტერვიუების საფუძველზე – აღნიშნული პრობლემების ანალიზი და მიზეზ-შედეგობრივი ჯაჭვის დადგენა.

საკითხი მრავალნაზნაგოვანია და შეუძლებელია პოლიტიკის ერთდოკუმენტში მისი სრულად მიმოხილვა. ამიტომ აქცენტი გაკეთა მხოლოდ იმ საკითხებზე, რომელიც ყველაზე მწვავედ იკვეთება მიზეზ-შედეგობრივ ჯაჭვში.

გამოიკვეთა ის ძირითადი პრობლემები, რაც ამჟამად არსებობს საქართველოს საგანმანათლებლო სისტემაში:

1. სასკოლო განათლების საგნის სტანდარტები შეიცავს მნიშვნელოვან ხარვეზებს;
2. მოსწავლეების საგანმანათლებლო დონე და მოსწრება კლასების ზრდასთან ერთად მცირდება, ანუ ეს ორი პარამეტრი ერთმანეთთან უკუპროპორციულ დამოკიდებულებაშია;
3. ძალიან დაბალია მოსწავლის სამოქალაქო ცნობიერების დონე;

-
4. სკოლის მენეჯმენტი არ შეესაბამება დემოკრატიული მმართველობის საფუძვლებს და შესაბამისად, სკოლები საბჭოთა დროს დამკვიდრებული მმართველობითი სტილით იმართება;
 5. სასკოლო სახელმძღვანელოები არ არის სათანადო დონეზე შედგენილი;
 6. საქართველოს საჯარო სკოლები დაკომპლექტებულია არაკვალიფიციური მასწავლებლებით;
 7. პედაგოგები გაკვეთილს მხოლოდ მაღალი აკადემიური მოსწრების მქონე მოსწავლეებისთვის ატარებენ და არ აინტერესებთ მოსწავლეთა სხვა დანარჩენი კატეგორია;
 8. საქართველოში მოსწავლის ზოგადი ცოდნა, უნარები და შესაძლებლობები მნიშვნელოვნად ჩამორჩება სხვა ქვეყნების მოსწავლეთა ანალოგიურ მაჩვენებლებს.

პრობლემის მოგვარებისთვის საჭირო ღონისძიებებს წარმოადგენს შემდეგი:

1. საჭიროა გაიზარდოს საჯარო სკოლების დეცენტრალიზაციის ხარისხი;
2. უნდა მოხდეს მასწავლებელთა პროფესიული გადამზადების პროცესის დეცენტრალიზაცია და ეს საქმიანობა არ უნდა იყოს მხოლოდ მასწავლებელთა სახლის პრეროგატივა, რომლის პროგრამები არ სცილდება უმაღლესი სასწავლებლებების განათლების ფაკულტეტის ბაკალვრიატის პროგრამის ფარგლებს. ამასთანავე, ეს პროგრამები ძალიან გვანან ერთმანეთს როგორც სტრუქტურულად, ისე შინაარსობრივად, თუმცა გააჩნიათ სხვადასხვა დასახელება. ისინი ვერ იძლევიან რეალურ შედეგს იმის მიუხედავად, რომ მათ განხორციელებაზე იხარჯება საკმაოდ დიდი სახელმწიფო ფინანსები;
3. უნდა შეიცვალოს „მასწავლებლის საქმიანობის დანყების, პროფესიული განვითარებისა და კარიერული წინსვლის სქემა. იგი უნდა გახდეს მოსწავლეზე ორიენტირებული. ამ შეფასების სქემაში პედაგოგი არ ფასდება მოსწავლის მიერ მიღწეული წარმატების გათვალისწინებით ან/და სკოლაში განხორციელებული საპროექტო ან პროგრამული აქტივობების მიხედვით. ცხადია, რომ ასეთ ვითარებაში ვერც მოსწავლის უნარ-ჩვევები იქნება თანამედროვე დასაქმების ბაზართან თავსებადი;
4. სკოლის დირექტორებისთვის უნდა შეიქმნას და ამუშავდეს შედეგზე ორიენტირებული საგანმანათლებლო პროგრამა, რომელშიც შევა ბიზნესის ადმინისტრირების სამაგისტრო საფეხურზე გასავლელი დისციპლინები, მაგალითად, მენეჯერული ეკონომიკა და მმართველობითი აღრიცხვა. საჭიროა სკოლის დირექტორების გადამზადება;

5. სკოლაში გაკვეთილის ადეკვატურად წარმართვის მიზნით, საჭიროა შეიქმნას სამოქალაქო მონიტორინგის სისტემა. მიმდინარე ეტაპზე სამოქალაქო ორგანიზაციები მას ვერ ახორციელებენ იმის გამო, რომ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო სკოლაში უსაფრთხო გარემოს შენარჩუნების მოტივით, ხელს არ უწყობს სამოქალაქო ორგანიზაციის ჩართულობის პროცესს. აღნიშნული სიტემის ასამუშავებლად საჭიროა ორმხრივი ძალისხმევა არასამთავრობო ორგანიზაციებისა და საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მხრიდან.

მოსალოდნელი შედეგი:

1. სკოლებში ამჟამად დამკვიდრებული ადმინისტრაციულ-მმართველობითი სტილი პრინციპულად შეიცვლება დემოკრატიული მმართველობის სტილით; მეტი დრო დაეთმობა მოსწავლის დასაქმებისთვის საჭირო უნარების განვითარებას;
2. გაკვეთილის ჩატარების დროს გარე მონიტორინგის სისტემა და კვალიფიცირებული, ბიზნესუნარ-ჩვევების მქონე დირექტორი უზრუნველყოფს იმას, რომ მასწავლებლები უფრო მეტად იქნებიან ორიენტირებულნი საგაკვეთილო პროცესზე, ჩაატარებენ გაკვეთილს არა მხოლოდ მაღალი მოსწრების მოსწავლეებზე, არამედ მთლიანად ჯგუფზე გათვლით, რაც საშუალო და გრძელვადიან პერსპექტივაში შეამცირებს ახალგაზრდებში უმუშევრობის მაჩვენებელს. ამასთან, ისინი იქნებიან უფრო მაღალი დემოკრატიული და სამოქალაქო ღირებულებების მატარებელი მოქალაქეები.

პოლიტიკის ამგვარი ფორმირებით შესაძლებელია თანხების გამოთავისუფლება და იმავე რესურსით აღნიშნული პოლიტიკის ფორმირება. ხოლო, თუ სკოლებში დაიშვება სამოქალაქო მონიტორინგის სისტემა – ადგილობრივი არასამთავრობო ორგანიზაციები და მშობლები საკუთარი რესურსებით (ანუ სახელმწიფოს მხრიდან ნულოვანი დანახარჯით) განახორციელებენ საგაკვეთილო პროცესის მართვას. კარგი იქნება, თუ სკოლის სამეურვეო საბჭოში იქნებიან ადგილობრივი არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლები.

საქართველოს ეროვნული პლატფორმა
ტელ.: +995 32 293 11 28
მობ.: +995 570 10 44 90; +995 570 10 15 28
ელ-ფოსტა: np@ei-lat.ge
ვებგვერდი: eap-csf.ge